

Zielińska, Ewa

Międzynarodowa konferencja naukowa z cyklu "Nauki dające poznać źródła historyczne" na temat "Nauki pomocnicze historii. Teoria i metody badań w dydaktyce", Kazimierz Dolny, 2-4 grudnia 2010 roku

---

Res Historica 32, 214-216

2011

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

przedmówcy, zaapelował o prowadzenie badań nad kancelarią wojskową okresu międzywojennego i nad jej wpływem na kancelarię konspiracyjną okresu II wojny światowej.

Konferencję zakończyło wystąpienie mgr. T. Czarnoty (UMCS), który swój referat poświęcił gromadzeniu dokumentacji w archiwum Instytutu Literackiego w Paryżu oraz roli Jerzego Giedroycia w deponowaniu archiwaliów w kierowanej przez niego instytucji. Wszystkie znajdujące się w archiwum Instytutu depozyty stanowią dokumentację związaną z pracą wydawniczą. J. Giedroyc zainteresowany był zwłaszcza materiałami, które mogłyby w przyszłości zostać opublikowane. Zdarzało się również, że sami twórcy dokumentacji zabiegali o to, aby dyrektor Instytutu zechciał przyjąć i przechowywać ich rękopisy. Referent wyraźnie zaznaczył, że widać pewną metodę, która przyświecała gromadzeniu archiwaliów. Po pierwsze, ze względu na ograniczenie lokalowe przyjmowano istotne materiały o nieznacznym rozmiarach. Po drugie, nie bez znaczenia była tematyka przyjmowanych archiwaliów, większość z nich ma charakter polityczny. Utrudnieniem w korzystaniu z archiwaliów zgromadzonych w Instytucie Literackim jest zupełny brak ich ewidencji.

Prof. dr hab. K. Skupieński zwrócił uwagę na motyw, jakimi kierowali się ofiarodawcy, chcący przekazać swoje materiały Instytutowi Literackiemu. Jednym z nich mógł być prestiż miejsca, którym była ta instytucja kulturalna. Referent stwierdził, że spotkał się z przypadkiem szczytowania się faktem przekaza-

nia dokumentacji Giedroycowi, większości ofiarodawcom zależało jednak na zachowaniu dyskrecji. Dr hab. Łosowski natomiast sugerował brak u Giedroycia myślenia kategoriami archiwalnymi, a jako przykład podał fakt rozbięcia spuścizny i wybierania z niej jedynie dzieł o charakterze literackim. W dyskusji pojawiły się też pytania dotyczące umów między Instytutem a autorami rękopisów (mgr Agnieszka Myśliwiec z Archiwum Państwowego w Lublinie), niestety, przebadana dokumentacja wskazuje na brak tego typu dokumentów.

Podsumowania dwudniowych obrad dokonał organizator sympozjum prof. dr hab. Krzysztof Skupieński, kierownik Zakładu Archiwistyki UMCS. Podkreślił znaczenie tego rodzaju spotkań w rozwoju badań dyplomatycznych. Wspomniął, że w III Belliculum diplomaticum wzięło udział dziewięć różnych ośrodków badawczych – uniwersytetów i innych instytucji naukowych. Ponadto prof. K. Skupieński zapowiedział wydanie materiałów konferencyjnych drukiem, tak aby udostępnić wyniki tego spotkania szerszemu gronu badaczy. Podziękował wszystkim referentom, gościom i organizatorom. Podkreślił, że mocną stroną tegorocznego sympozjum była część dyskusyjna, w której znacząca liczba uczestników obrad wzięła aktywny udział. Na zakończenie wyraził nadzieję, że te cykliczne spotkania będą kontynuowane i już teraz zaprosił na nie wszystkich badaczy zainteresowanych dyplomatyką.

Elżbieta Markowska
Biała Podlaska

Międzynarodowa konferencja naukowa z cyklu „Nauki dające poznać źródła historyczne” na temat „Nauki pomocnicze historii. Teoria i metody badań w dydaktyce”, Kazimierz Dolny, 2–4 grudnia 2010 roku

W Kazimierzu Dolnym w dniach 2–4 grudnia 2010 roku odbyła się dwunasta konferencja naukowa z cyklu „Nauki dające poznać źródła historyczne”, poświęconego naukom pomocniczym historii. Tradycja tych spotkań sięga roku

1972 i wiąże się z osobą ich pomysłodawcy, prof. Józefa Szymańskiego. Od prawie 40 lat konferencje te integrują środowisko historyków, a w sposób szczególny łączą badaczy zajmujących się źródłoznawstwem, edytorstwem,

archiwistyką i naukami pomocniczymi historii. Tegoroczna konferencja została zorganizowana przez Zakład Nauk Pomocniczych Historii oraz Polskie Towarzystwo Heraldyczne Oddział Lubelski. Jej tematem były „Nauki pomocnicze historii. Teoria i metody badań w dydaktyce”. Referaty zaprezentowali na niej przedstawiciele 15 ośrodków badawczych z Polski, Czech i Litwy. W ciągu trzech dni trwania konferencji wygłoszono 27 referatów. Obrady prowadzone były w formie plenarnej, co stwarzało dobrą okazję do wymiany myśli.

Otwarcia konferencji, w imieniu organizatorów, dokonał Krzysztof Skupieński, prezes lubelskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Heraldycznego. Wystąpienia w pierwszym dniu konferencji zdominowała problematyka miejsca nauk pomocniczych w szybko zmieniającej się współczesności. Zenon Piech (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie) ukazał bliskie związki nauk pomocniczych historii z badaniem dziedzictwa kulturowego oraz wynikające z nich szanse popularyzacji tej gałęzi wiedzy. Marie Bláhová (Uniwersytet Karola w Pradze) przedstawiła swoje dociekania na temat klasyfikacji średniowiecznych źródeł pisanych. Miejsce bibliologii historycznej wśród innych nauk pomocniczych historii było tematem wystąpienia Marii Judy (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie). Maciej Dorna (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) rozważał natomiast problemy definicji krytyki źródła – kluczowego w naukach pomocniczych historii pojęcia. Krzysztof Narojczyk (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) zreferował propozycję rozszerzenia kanonu nauk pomocniczych historii o informatykę historyczną, próbując jednocześnie określić jej pole badawcze. Natomiast Marcin Hlebionek (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) przedstawił swoje uwagi o specyfice funkcjonowania pieczęci w wieku XIX, a także nakreślił model badania tego typu źródeł. Wystąpienie Sławomira Górzyńskiego (Polskie Towarzystwo Heraldyczne), przygotowane wspólnie z Iwoną Dacką-Górzyńską (Instytut Historii PAN w Warszawie), dotyczyło początków i stanu obecnego ważnego przedsięwzięcia naukowego i wydawniczego, jakim jest publikacja

nowej serii podręczników poświęconych poszczególnej dyscyplinom nauk pomocniczych historii.

Wątkiem przewodnim drugiego dnia obrad była prezentacja wyników badań nad różnymi rodzajami źródeł oraz metod ich poznawania. Antoni Barciak (Uniwersytet Śląski w Katowicach) przedstawił studium źródłoznawcze XVII-wiecznej mapy Andreea Hindenberga i jej wartość poznawczą dla historii ziemi pszczyńskiej. Odmianami pisma cyrylicznego, występującymi w aktach administracji rosyjskiej po powstaniu styczniowym, zajął się Artur Górak (UMCS). Marcin Grulkowski (Instytut Historii PAN w Gdańsku) przedstawił swoją propozycję definicji, a także klasyfikacji ksiąg miejskich wytworzonych w kancelariach miast hanzeatyckich. Referat Urszuli Oettingen (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) traktował natomiast o poznawczych korzyściach, wynikających z analizy źródeł typu ewidencyjnego na przykładzie materiałów Centralnego Urzędu Ewidencyjnego Legionów Polskich z lat 1914–1917. Rolę akt konsystorskich w badaniach z zakresu demografii historycznej omówił Piotr Rachwał (Katolicki Uniwersytet Lubelski), opierając się na aktach Chełmskiego Konsystorza Grekokatolickiego powstałych w wieku XIX. Aleksandra Jaworska (UMCS) zajęła się malarskimi przedstawieniami portretowymi, występującymi w dokumentach polskich z okresu od XV do XVIII w., zwracając uwagę na podstawowe typy tych wyobrażeń, ich treści ideowe oraz związki z innymi dziedzinami sztuki. Przedmiotem wystąpienia Ewy Zielińskiej (UMCS) były natomiast zbiory inkskrypcji, drukowane w XVI w. w Europie Zachodniej, oraz znajdujące się w nich zabytki epigrafiki z terenu Królestwa Polskiego i Litwy. Tomasz Nowakowski (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) omówił nowe kierunki badań nad polskimi kronikami średniowiecznymi. Ojciec Tomasz Gąsuzka OP (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie) podzielił się swoimi doświadczeniami w opracowaniu aparatu źródłowego towarzyszącego edycjom średniowiecznych tekstów teoretycznych na przykładzie prac nad wydaniem dzieł św. Tomasza z Akwinu. Ruta Čapaitė (Instytut

Historii Litwy w Wilnie) omówiła metody stosowane w analizie cech indywidualnych pisma w wiekach XV i XVI, a także specyfikę kultury pisarskiej tego czasu. Referat Katarzyny Madejskiej (UMCS) zawierał propozycję badania kancelarii okresu staropolskiego z wykorzystaniem dorobku dyplomatyki, archiwistyki i źródłoznawstwa. Problem metod rekonstrukcji krajobrazu historyczno-politycznego, na przykładzie odtworzenia zasięgu średniowiecznych okręgów kasztelańskich, podjął w swoim wystąpieniu Tomisław Giergiel (UMCS). Natomiast Robert Jop (UMCS) omówił metody badania granic w średniowieczu, podkreślając konieczność poszerzenia badań porównawczych oraz pogłębienia prawnej analizy kształtowania się granic linearnych, a także pełniejsze wykorzystanie ksiąg sądowych. Interdyscyplinarne ujęcie problematyki średniowiecznego dokumentu odpustowego oraz płynące stąd możliwości przedstawił Wiktor Szymborski (Uniwersytet Jagielloński w Krakowie).

Wystąpienia prezentowane w ostatnim dniu konferencji poświęcone były naukom pomocniczym historii w praktyce nauczania uniwersyteckiego. Referat Alicji Szymczak (Uniwersytet Łódzki) dotyczył dydaktyki nauk pomocniczych historii w Uniwersytecie Łódzkim. Henryk Wąsowicz (KUL) przybliżył w swoim wystąpieniu przeszłość i stan obecny nauk pomocniczych w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Piotr Rabiej (Uniwersytet Jagielloński) zaprezentował formy sprawdzania wiedzy z zakresu nauk pomocniczych historii opracowane i wykorzystywane w kształceniu studen-

tów Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz szanse i trudności, jakie rodzą w tej dziedzinie nowe media. Sposoby wdrażania studentów historii do studium geografii historycznej przez samodzielne opracowywanie zagadnień dotyczących historii lokalnej przedstawiła Anna Kołodziejczyk (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie). Krzysztof Łożyński (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) mówił natomiast o sposobach wykorzystania w różnych formach pracy ze studentami, takich jak zajęcia i prace dyplomowe, bogatego materiału, który przynoszą kolejne publikowane tomy *Metryki Litewskiej*. Tomasz Pietras przedstawił sposoby wykorzystania komputera i sieci Internet w zajęciach uniwersyteckich, wymianie informacji ze studentami oraz prezentacji historii i dorobku Zakładu Nauk Pomocniczych Historii Uniwersytetu Łódzkiego. Zademonstrował też narzędzia pozwalające studentom za pomocą komputera radzić sobie z problemami z zakresu metrologii.

W dyskusjach prowadzonych podczas obrad konferencji i w jej kuluarach wielokrotnie powracał wątek kształtu nowej serii podręczników do nauk pomocniczych historii, a także działań, za pomocą których można byłoby upowszechnić zdobycze nauk pomocniczych historii i wyrastającą z ich znajomości kulturę warsztatu naukowego. Często mówiono też o potrzebie większej integracji środowiska.

Ewa Zielińska
Lublin

Sprawozdanie z konferencji „Symboliczne i realne podstawy tożsamości społecznej w średniowieczu”, Warszawa, 27–29 stycznia 2011 roku **Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk**

Rok 2011 dla naukowego świata historyków rozpoczął się mocnym konferencyjnym akcentem. W dniach 27–29 stycznia w mieszczącym się przy rynku warszawskiego Starego Miasta Instytucie Historii Polskiej Akademii

Nauk odbyła się międzynarodowa konferencja „Symboliczne i realne podstawy tożsamości społecznej w średniowieczu”. Ramy problemowe zostały zakrojone przez organizatorów bardzo szeroko. Jak pisze we słowie wstępnym